Katalóg ornamentov z Cífera II.

Ing. Dagmar Straková

Cífer, 09. 11. 2019

Obsah

- Slovenská výšivka ako úžitkové umenie
- Zahraničné názory
- Cíferské vzory

Slovenská výšivka ako úžitkové umenie

Slovenská výšivka ako úžitkové umenie

„Moja matka milovala a zbierala slovenské roľnícke výšivky. Dychtivo čakala na návštevy slovenského obchodníka Matonického vo Viedni, ktorý prišiel ku dverám a vybalil svoje nádherné vyšívané živôtiky, blúzky, čepce a stuhy. Prostriedky mojej matky zriedkakedy presahovali možnosť zakúpiť si posledné dve položky, ale naučili sme sa obdivovať krásu farieb a obrovský dekoratívny talent a zručnosť, ktoré v nich boli zobrazené. Dobre si pamätám ako som premýšľal, prečo také diela nie sú považované za „umenie" rovnako ako veľké obrazy. Tiež si spomínam, že som počul, že tieto kúsky boli dvojnásobne vzácne, pretože nikdy nemohli byť vyrobené znova. Tradícia sa však rýchlo strácala, lebo pôvodne prírodné farbivá nahradili moderné anilínové farby a spôsob života, ktorý podporoval domáce produkty, zmizol ..."

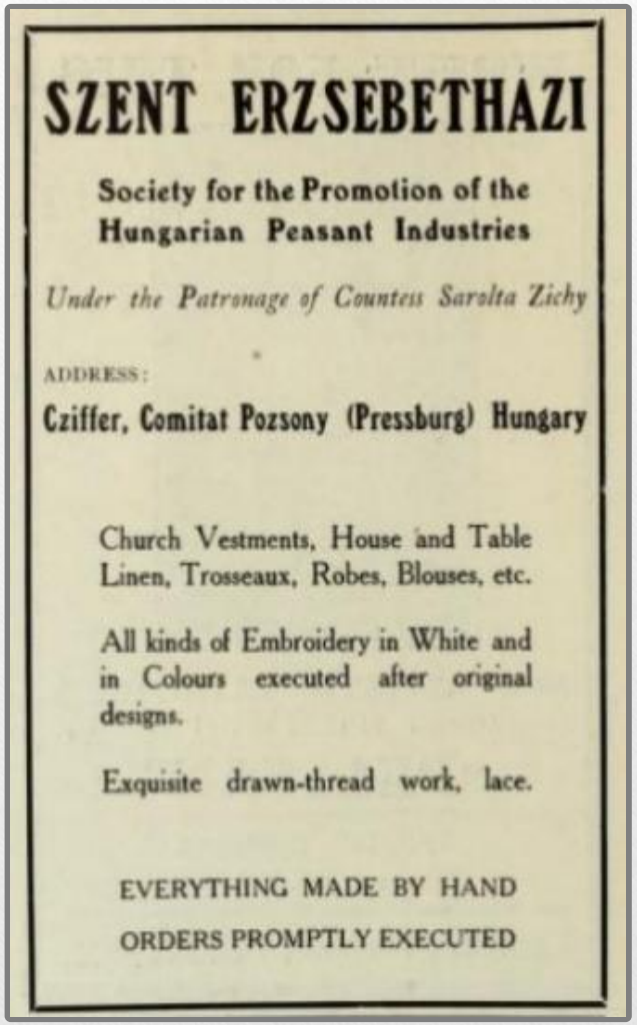
Ernst Hans Gombrich (1909 – 2001), britský historik a teoretik umenia rakúskeho pôvodu

Inzerát na výšivky z Cífera, 1911

SZENT ERZSEBETHAZI
Spoločnosť na podporu uhorského roľníckeho priemyslu
pod záštitou grófky Šarloty Zichy
ADRESA:

Cziffer, župa Pozsony (Pressburg)
Maďarsko

Kostolné rúcha, domáca a stolná bielizeň, výbavy, róby, blúzky, atď.
Všetky druhy bielej a farebnej výšivky podľa originálnych vzorov.
Vynikajúca práca, vyťahované nite, čipka.
VŠETKO VYROBENÉ RUČNE
OBJEDNÁVKY PROMPTNE REALIZOVANÉ

SZENT ERZSEBETHAZI

Society for the Promotion of the Hungarian Peasant Industries

Under the Patronage of Countess Sarolta Zichy

ADDRESS:

Cziffer, Comitat Pozsony (Pressburg) Hungary

Church Vestments, House and Table Linen, Trosseaux, Robes, Blouses, etc.

All kinds of Embroidery in White and in Colours executed after original designs.

Exquisite drawn-thread work, lace.

EVERYTHING MADE BY HAND

ORDERS PROMPTLY EXECUTED

Bulletin Spoločnosti úžitkového umenia, 1899

Pluviale részlete.
Készítette: a pozsonyi Izabella egyesület.

Pluviál Spolku Izabella, (Magyar Iparművészet, 1899)

Detail výšivky Spolku Izabella, (Magyar Iparművészet, 1899)

Bulletin Spoločnosti úžitkového umenia, 1905 a 1908

„Tieto výšivky môžu súperiť s najlepšími francúzskymi prácami. Chcem upriamiť pozornosť na to, že tieto práce zamestnali niekoľko stoviek rúk Spolku Izabella, ktorého nádherné práce sa predávajú v zahraničí.“

Ornát vyšívaný v Spolku Izabella, (Magyar Iparművészet, 1905)

Dva ornáty vyšívané v Cíferi, (Magyar Iparművészet, 1908)

Práce Spolku Izabella 1916

Cíferská vyšívačská škola, okolo r. 1900, p. Kobliška

Zahraničné názory

Hungarian Folk Art Exhibition, 1914, St. Louis, USA

Národná asociácia domáceho priemyslu

St. Louis 1904, Grand Prix a zlatá medaila, svetová výstava,
St. Lous 1914, Hungarian Folk Art exhibition, J.Nilsen Laurvik, New York, Chicago, Indianapolis

Výšivky do rozpadu Rakúsko-Uhorska

slovenská vs. maďarská výšivka
zo Spolkov: pôvodná alebo upravená?
umelecká hodnota?
slovenská vyšívačka = čierna Afričanka

Cíferské vzory

Bytové textílie

Výskum – 2018/2019

123 vzorov na 106 fotografiách

vankúše

dečky a obrusy

obrazy a nástenky

monogramov

krojová bábika

výšivky ku krstu

spomienkové výšivky

iné

Vlastníci vzorov

- Štefan Benkovský
- Rozália Cehláriková
- Marta Hanková
- Anna Machálková

Vzájomné porovnanie vzorov

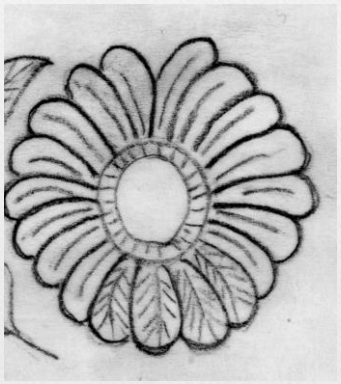
Vlastníci vzorov

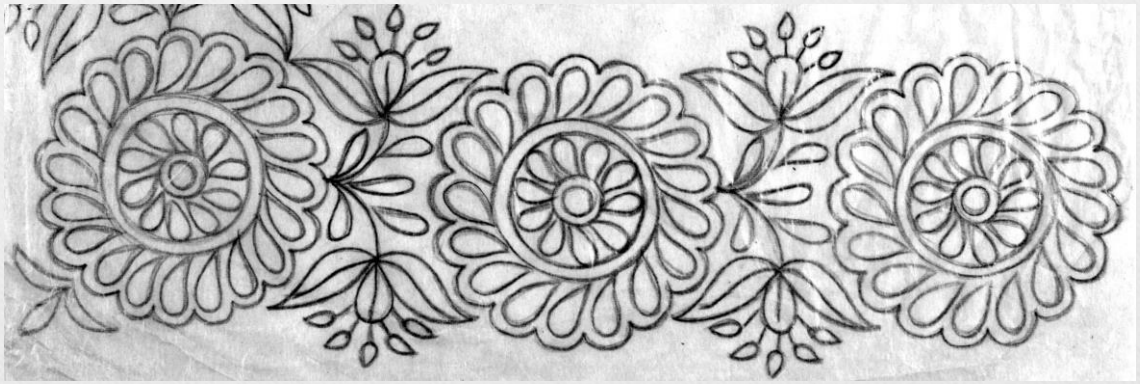

Porovnanie s velehradskou zástavou

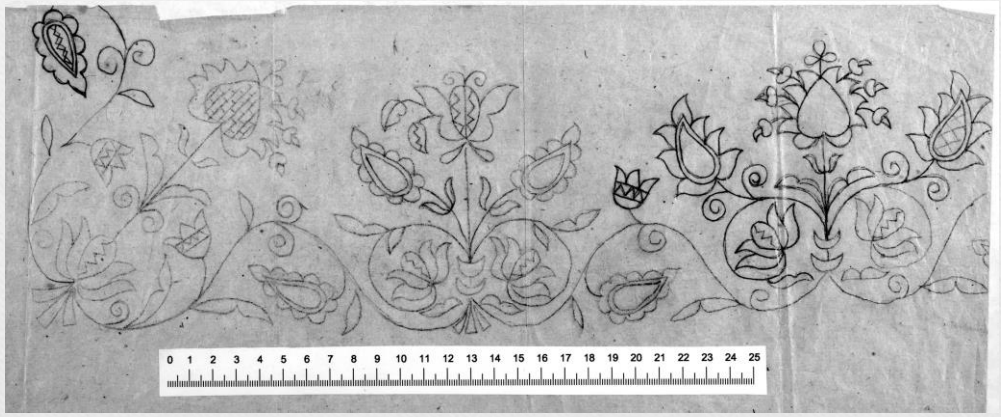

Porovnanie so vzormi v Múzeu ÚĽUV

Tým, že vyšívačka vyzdobí plátno svojimi stehmi, zanecháva po sebe trvalú stopu pre ďalšie generácie. Odovzdáva národu pochodeň, ktorú zažali naši predkovia v dávnej dobe. Nebojme sa preto vlastnej invencie a ovenčime ňou svoje príbytky a odevy.

